

INHOUD

De kleine Liefde	7
Elf	9
Een oude Stem	18
Indian Summer	20
Gras	27
Stemmen	30
De heilige Koe	34
Exoot	41
Een Lepel voor Hendrik	44
Winter	51
Lente	53
De Abdij	57
Paardenmolen	66
Verona	69
Ambras in de Balans	74
Thuis	78
Multifunctioneel	85
Pasen	90
De Boshut	93

Auteur: Flor De Preter, ©2024

D/2024 Flor De Preter, uitgever.

flordepreter@hotmail.com

ISBN: 9789464989076

Eerste druk 2024

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, hetzij mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

“The world’s half full of women
And the world’s half full of men
And sometimes one or the other
Opens up to one of them.”

(Johnny Cash, Well Alright)

De kleine Liefde

Geen thema doet het in de literatuur zo goed als de liefde. De liefde is alomtegenwoordig in al haar vormen en gedaanten. Wie heeft niet gehoord van de hartstocht die Romeo en Julia ten gronde richtte? Maar er is ook de versmide liefde die iemand gebroken achterlaat tot de zon van de minne weer gaat schijnen. En nog spannender de aarzelende liefde die niet kan kiezen. Of de verboden liefde die het daglicht niet mag zien. Keus te over dus.

De uitbeelding van die liefde is al even gevarieerd en ook tijdsgebonden. De hoofse ridder maakte zijn gevoelens alleen kenbaar door een steelse blik en een korte groet. Dat volstond om de edele dame te verzekeren dat hij haar minnaar wou zijn. De rest moest de lezer er maar bij denken. Een groot verschil met vandaag nu erotiek het woord liefde deels heeft verdrongen. De lezer is geacht niet langer preuts of terughoudend te zijn maar integendeel open te staan voor alles wat bij liefde en liefhebben komt kijken. Voor de ene “des Guten zu viel”, voor de andere een bewijs van ruimdenkendheid.

De kleine liefde speelt zich op een ander niveau af. Ze is daar waar een gebaar, een schijnbaar achteloos gesproken zin of een toevallige ontmoeting iemand onverwacht een ander spoor toont. Iemand uit zijn gesloten wereld haalt en weer in contact brengt met een andere ziel. De kleine liefde is het moment waarvan men pas later beseft hoe ingrijpend het was. Want het veranderde een leven ook al leek het eerst niet meer dan een doelloos dwarrelend blad in de wind. Over de kleine liefde gaat het in deze verhalenbundel. Dank aan Sarah De Preter voor het nalezen van de teksten en haar bijdrage aan de opmaak van het boek.

Flor De Preter, september 2024

Elf

De essentie van het leven is nog altijd niet gevonden. Als wel, dan zouden wereldwijd niet langer kunstenaars van allerlei slag dagdagelijks bezig zijn met zoeken naar die ene magische zin, die ene magische verfstreek of die ene compositie die al het overige overbodig zou maken. Maar onvindbaar blijft de mysterieuze elf die op zijn hoge tak in het toverwoud zichzelf bij het zingen begeleidt op een harp met snaren van spinrag. In eeuwigheid maar zoeken dus.

Manten rommelde maar wat aan in zijn atelier. Verplaatste zijn ezel, mat de lichtsterkte en schikte de verftubes op de vensterbank. Ze lagen daar nu al een paar dagen onaangeroerd. In een hoek lagen deels verscheurd en door elkaar heen de probeersels. Telkens was hij begonnen in de vaste overtuiging dat elke penseelstreek hem dichterbij het moment zou brengen waarop het schilderij als het ware spontaan op het doek zou verschijnen. Maar iedere keer moest hij toegeven dat er net op het grote moment iets mis was gegaan.

Hij vroeg zich af of dit het einde van zijn leven als kunstenaar aankondigde en of hij niet beter die voltijdse baan als docent aan de academie zou aannemen. Directeur Joris Van Eycken hield die voor hem warm. Ze waren jeugdvrienden, maar Van Eycken had nooit veel zin gehad in een onzeker en nomadisch kunstenaarsleven met lange nachten en veel drank.

Nog tijdens hun opleiding had Joris kennis gemaakt met Agnes. Ze volgde een opleiding in de een of andere wetenschappelijke discipline. Welke precies wist Manten niet. Hij moest ook toegeven dat het hem niet erg interesseerde. Maar Van Eycken dacht er blijkbaar anders over. Agnes zong in een gelegenheidskoor. Haar hart ging dus naar de kunst uit, vond Joris. En dat van hem naar

Agnes, vulde Manten aan als hij wat op had. Maar jaloers was hij niet. Hij zou schilder worden.

De eerste jaren na zijn studie liep hij wat verloren. Hij bleef hangen in het milieu van would-be artiesten en eeuwige studenten. Geld verdiende hij met routinematige commerciële reclameopdrachten en met die paar uur tekenles aan snotneuzen zonder aanleg. Net genoeg om van te leven, want hij wou zijn talent niet vergooien aan dat soort klussen. Zijn gezelschap knikte overtuigend en dronk nog een rondje op zijn kosten.

De omslag kwam er toen Joris Van Eycken, pas getrouwd en verhuisd buiten de stad, zijn baan als docent aan de academie inruilde voor die van directeur. Ze zagen elkaar minder dan vroeger maar Joris liet de vriendschap niet doodbloeden. In de grond was hij gesteld op Manten. Manten had een talent dat hijzelf niet had. Joris had geleerd hoe te schilderen, maar Manten was een schilder. Daarom kwam hij met het voorstel om rond Manten een expositie te organiseren. De academie bestond vijftienvintig jaar en dat vroeg om iets extra's. Manten had gearzeld. De schrik voor de confrontatie met het publiek hield hem tegen. Misschien waren zijn drinkbroeders niet voldoende kritisch en prezen zij Manten vooral om zijn centen. Maar Van Eycken liet niet af: wie anders dan een debuterende kunstenaar paste perfect bij het feestweekend?

De tentoonstelling werd een succes. Manten kreeg complimenten en een journalist van een kunstbriek zou lovend schrijven over de debutant. Joris speelde het handig. Hij had in de catalogus een korte duiding bij elk werk geplaatst gekoppeld aan wat hij een adviesprijs noemde. Dat werkte blijkbaar stimulerend want een paar bezoekers overboden elkaar in een poging om een schilderij van Manten te kopen. Zondagavond klonken de vrienden op een geslaagde actie. Joris Van Eycken maakte als directeur een goede beurt en Manten was in één klap een erkend kunstenaar. Hij zette koers naar zijn stamkroeg maar bedacht zich en ging naar huis. Een ander leven

kondigde zich aan. Voortaan was hij de schilder die hij altijd al wilde zijn.

Kort daarna verhuisde hij van zijn zoldering in het studentenhuis naar een klein gerieflijk onderkomen aan de rand van de stad. Er was voldoende ruimte voor een echt atelier. Vandaaruit had hij zicht op de heuvelachtige omgeving in de verte. Misschien was het wel de benauwende atmosfeer op die zolderkamer geweest die bij pozen zijn creativiteit had afgeremd. Hij voelde zich in zijn nieuwe omgeving in elk geval monter en opgelucht. Hier zou hij onafgebroken kunnen schilderen. En dat was nodig. Zijn vroege werk verkocht goed en Joris liet verstaan dat de liefhebbers uitkeken naar het verdere ontbolsteren van zijn talent. Joris begon mettertijd een wat hooggestemde toon aan te slaan. Manten ging ervan uit dat het met de positie van directeur te maken had. Beter schilderen paste meer bij zijn aard dan ontbolsteren van zijn talent.

In het volle voorjaar liep hij tijdens de jaarlijkse reünie van de afgestudeerden Hetty tegen het lijf. Ze stond aan de fontein in het midden van het gras- en bloemenveldje en voerde de vissen in het vijvertje stukjes brood. Manten stond een ogenblik doodstil. Hij zag hoe de zon een gouden schijn over het tafereel legde. Zij zwaaide. Het kwam hem voor alsof hij Hetty voor het eerst zag al waren ze jaren studiegenoten geweest. In de kroegen waar hij destijds uithing, kwam ze niet. En eerlijk gezegd vond hij het toen wat lullig om tevreden naast een jongedame langs de etalages van de binnenstad te kuieren. Dat was niet het echte leven. De lotgevallen van grote schilders uit het verleden vertelden een heel ander verhaal. De ware kunstenaar putte zijn kracht uit de donkere kanten van het leven. In het geval van Manten waren dat veelal avonden met veel ruige muziek en evenveel drank.

Hij stond in beraad. Hetty aanspreken was een optie maar hij twijfelde of het moment goed gekozen was. De namiddag was pas begonnen en mogelijk wachtte ze bij de vissen gewoon op iemand.

Hun studietijd lag al een tijdje achter de rug en wie weet wat was er intussen gebeurd. Misschien eerst nog een drankje. Tijd brengt raad, mompelde Manten toen iemand hem amicaal op de schouder klopte. Het was rector Janssen. Manten lachte wat ongemakkelijk. Hij had niet verwacht dat Janssen hem zo amicaal zou begroeten. Tijdens zijn studietijd was hij een beetje buiten de directe kring van rector en docenten gebleven, meer bezig met zijn eigen probeersels op zijn zolderkamertje dan met hun wat snobistisch artistiek gedweep. Zo dacht hij er toen in elk geval over.

Maar blijkbaar was er wat veranderd na zijn succesvolle eerste expositie. Manten was niet meer de stuurse teruggetrokken student maar een van de pronkstukken van het instituut. Janssen kon hem niet genoeg zeggen hoe hij in Manten altijd een echte schilder had gezien. Hij bewaarde nog altijd de schets die Manten als toelatingsproef had ingestuurd. Had hij niet onmiddellijk gevoeld hoeveel talent verborgen zat achter dat slungelachtige uiterlijk. Hoe spontaan en indringend Manten een elf op die hoge tak had neergezet. Een gewaagde tekening waar anderen kwamen aandragen met rokende fabrieksschouwen, arbeiders met vertrokken gezichten en gebalde vuisten of heftige anti-oorlogstaferelen. Neen, Manten was van het begin af voor wat groters voorbestemd. Janssen leek vooral ingenomen met zichzelf. Hij als ontdekker van de beloftevolle Manten Smeijers. Hij drukte Manten de hand en repte zich over het grasveldje naar Hetty toe en begroette haar met een innige knuffel. Manten ging naar de bar en bestelde een groot glas Guinness, zijn lievelingsdrank. Tot zijn verbazing smaakte de drank hem niet.

In de grote zaal praatte Manten met kennissen uit zijn studietijd. Er waren geen full time schilders bij. Sommigen hadden onmiddellijk gekozen voor een baan in het onderwijs, anderen waren overal terechtgekomen waar hun opleiding van pas kwam. Hij was

blijkbaar de enige die voor de onzekerheid van een artistiek bestaan had gekozen. Zij verdienden goed, een paar woonden met vrouw en kinderen in een eigen huis. Hoe enthousiast ze ook klonken, Manten vermoedde dat sommigen hem benijdden. Zij hadden hun droom ingeruild tegen een zeker bestaan. Hij was schilder. Hetty zag hij nergens, mogelijk al vroeger vertrokken.

De reünie liep ten einde. Manten nam afscheid en tekende in de grote hal het gastenboek. Hij zag nergens de naam van Hetty. Hij liep de grote laan af naar het kerkplein. De eerste warmte bleef hangen tussen de bomen aan weerszijde. Hij kon misschien de stad inlopen en zijn oude gezellen opzoeken. Maar wat hadden ze elkaar nog te zeggen. Voor zover ze er nog waren, leefden ze als bohemiens van dag tot dag. Tenslotte koos hij voor een terras onder de schaduw van de oude kerk. Hij observeerde de voorbijgangers en luisterde met een half oor naar wat andere gasten om hem heen vertelden. Hij schrok op uit zijn gemijmer toen Hetty voor hem stond. Drie keer is scheepsrecht, gekte ze, maar twee keer is ook geen toeval. Met een kort gebaar wees hij naar de lege stoel naast hem.

Of hij nog altijd op die zolderkamer zat? Manten schudde van neen en vertelde van zijn nieuwe huis met een echt atelier. Ze knikte goedkeurend. Dus toch, die wat wereldvreemde Manten was hardnekkiger geweest dan vele anderen en koppig blijven geloven in al wat zij zich als studente zelf van de toekomst had voorgesteld. Vandaag had ze een baan als illustratrice van een tijdschriftenportefeuille en woonde ze op een driekamer vrijgezellenflat in een van de nieuwbouwwijken... En neen, Manten was al lang niet meer samen met die hippie die schijnbaar al eeuwig rondhing in het milieu van toen. Op een dag was ze verdwenen en eigenlijk kwam dat Manten toen goed uit. Hij had er geen glas meer of minder voor gedronken. Zo kon je het best samenvatten.

Naast haar op tafel lag een opgerold stuk tekenpapier. Iets voor de krant, dacht Manten. Hetty bloosde. Rector Janssen had het haar in de handen gestopt bij het afscheid. Gevonden in een kast met jeugdherinneringen en te mooi om voor altijd in het donker te liggen. Ze had het aangenomen. Janssen had het niet met zoveel woorden gezegd, maar Hetty meende te verstaan dat het een van zijn jeugdwerken was. Iedereen wist dat de rector het als kunstenaar geprobeerd had voor hij bij gebrek aan erkenning van koers veranderde.

Ze rolde het blad open. Manten schrok maar hij kon zich bedwingen. Dat was zijn tekening, ooit bedoeld om een studieplaats te krijgen. Dezelfde tekening waarover Janssen hem die namiddag in de tuin had gesproken. Even voelde hij zich weer de eenzelvige student, wantrouwig en niet zinnens om zich zomaar het spoor te laten voorschrijven. Was Hetty zo naïef? Waarschijnlijk niet, ze kon ook niet weten van wie de tekening was.

Hij deed alsof hij de prent nauwkeurig in zich opnam en schudde het hoofd. Er klopt iets niet, meende hij. Ze keek hem vragend aan. Die jongen op die tak, wie is dat, wat stelt het tafereel eigenlijk voor? Hetty lachte. Het stuk was niet gesigneerd maar op de achterkant stond in potlood geschreven: elf op een tak. Het moest dus wel een elf zijn die daar de wacht hield.

Manten had nog nooit een elf gezien en zij waarschijnlijk ook niet. Los van de vraag of elfen wel bestaan is er het probleem van de afbeelding, doceerde hij. Iets onstoffelijks kun je niet afbeelden, meende Manten. Neem goedheid of boosheid, liefde in het ergste geval. Boze mensen, een goedmoedige madonna of een verliefd koppel in de laatste zonneschijn, dat kan je schilderen. Maar het is ook niet meer dan dat. Ze keek hem indringend aan. Dus geen elf, maar wat dan wel? Manten snoof minachtend. Waarschijnlijk een vogelaar op zoek naar een nest hoog in de boom. Hij grijsde. Hij

kon het niet laten ruimte aan zijn ongenoegen te geven. Vandaar zijn filosofische excursie waar ze kop nog staart aan zou krijgen.

Hetty was taaier dan verwacht. Waarom hij dan schilderde? Wie niet kan zeggen wat hij wil zeggen, die loopt op den duur toch gefrustreerd weg? Ze had een punt. In de verte lag het onvermijdbare failliet van zijn schildersleven. Tenzij hij, zoals zo velen voor hem, niet zou toegeven aan de neiging om het bij algemeen geprezen maakwerk te houden. De kunstliefhebber verleiden met de zoveelste versie van Het Lam Gods of de Zonnebloemen. Dat kon lonend zijn, maar zijn ziel zou bij elke penseelsteek van haar kracht verliezen.

De avond viel. Het bleef warm en zij bestelden nog eens. Hij worstelde met een probleem waarmee hij Hetty had willen intimideren en zij keek met enige argwaan naar het cadeautje van Janssen. Ze zou een latere bus moeten nemen maar ze had geen zin om afscheid te nemen. Probeer het, zei ze. Probeer een elf te maken van de jongen op de tak. Het had iets uitdagends maar het kwam niet spottend over. Wierp ze hem een reddingboei toe of wou ze zich revancheren voor zijn laatdunkend oordeel over de tekening?

Terug in zijn atelier spande hij een doek op en schetste een eerste ontwerp. Dat volstond. De dag was onverwacht druk geweest en Hetty zou pas volgend weekend komen. Hij had een opdracht en een plan. Dat is alles wat de schilder nodig heeft. De volgende dag had hij vreemd genoeg geen zin om te werken. In plaats daarvan wandelde hij de heuvels in, keek naar de bomen, vroeg zich af hoe te beginnen aan een elf die niet bestond. Elke afbeelding zou een leugen zijn. Niet meer dan een prent uit een sprookjesboek. In zijn studieboeken ontbrak elke verwijzing naar het probleem alsof hij de eerste was die het zag. In de late namiddag zat hij weer op het terras aan de oude kerk. Hetty zou alles misschien al vergeten zijn. En hij had nog een paar dagen om zich uit de nesten te werken. Een glas Guinness was welkom. Het was een lange wandeling geweest.

De volgende dagen probeerde Manten tevergeefs het beeld van de elf op de tak uit zijn hoofd te krijgen. Hoe hij ook probeerde, elke poging eindigde met een boze veeg verf over het geschilderde. Tenslotte liep hij het bos op de Etsberg in, zette zich op de grond voor een boom en keek naar het spel van de wind in de bladeren. Kon het zijn dat een wezen zich daar onzichtbaar schuilhield? En dat niet het wezen zelf maar de plaats die het innam het enige teken van zijn bestaan was? Met een ruk sprong hij op. Dat was het, dat was wat men de kunst van het licht noemde. Hij kon zich voor het hoofd slaan dat hij het niet eerder gezien had.

Hetty kwam als afgesproken tegen de avond. Manten had het atelier verduisterd en een spot op het doek gericht waaraan hij de hele dag koortachtig gewerkt had. Ze gingen voor het doek staan en Manten schakelde de spot in. Op het doek stond de grote boom, dezelfde boom als die op de tekening die Hetty meedroeg in haar tas. Alleen leek de boom ouder. De bladeren rond de hoge tak liepen in elkaar over. Kleuren en lijnen vormden een grillig patroon, alsof een hevige windstoot ze door elkaar had gehaald.

Hetty keek ernaar, zwijgend. Ze haalde haar tekening boven en vergeleek. Ze glimlachte. Hij is er nog, zei ze langzaam, hij is er nog ook al zie je hem niet. Hij schuilt onzichtbaar aanwezig tussen de bladeren. Het zijn de bladeren die het doen. Dat is knap, fluisterde ze. Ze gaf Manten de tekening die ze van Janssen had gekregen.

Manten stond bleek en onzeker naast haar. Het bedrog is voorbij, fluisterde ze. In het halfdonker legde ze haar hand tegen zijn wang. Hij ademde hoorbaar. Het schilderij was perfect. “Zal ik blijven?” vroeg ze. Manten knikte.

Een oude Stem

“Ik zal mededelen wat ik vind niet wat ik wensch” (Reinier Cornelis Bakhuizen van den Brink, 1844)

In een wereld vol tegenspraak is het moeilijk schrijven. Alles wordt gemeten en gewogen. Of wat je zegt wel strookt met de laatste inzichten op gebied van gendergelijkheid. En is het niet wat ongepast zomaar te vertellen over een ver familielid dat zijn werkend leven doorbracht in onze toenmalige kolonie. Daar hoort toch enige kanttekening bij over die pertinent onrechtvaardige periode waarin eigenbelang veel zwaarder doorwoog dan het lot van de inheemsen. En hoe die te noemen, daar valt ook een en ander over te zeggen. Wij zijn het er toch over eens onszelf wit te noemen. Want blank, neen, klinkt alsof we een soort engelen zijn vergeleken met wie zwart van huid is. Wat dat betreft volgen we beter Ernest Claes met zijn “witte” van Zichem. Merkwaardig detail: zelf was de Witte helemaal niet gelukkig als iemand hem zo aansprak.

Voorzichtigheid is geboden wil je als schrijver niet op lange tenen trappen. En laat nu dat het probleem zijn. De schrijver gaat er net als andere kunstenaars niet zelden prat op onafhankelijk, kritisch en vooruitstrevend te zijn. Hij wil afstand nemen van het dagdagelijkse en de diepere lagen van het bestaan verkennen. Maar anderzijds is hij niet ongevoelig voor lof. Hij solliciteert via zijn uitgever naar prijzen en onderscheidingen. Al schrijvend wordt hij geconfronteerd met de waan van de tijd. Is wat hij schrijft wel fatsoenlijk, kan hij een woord wel of niet gebruiken? Of vervangt hij het door de eerste letter zodat ieder die het leest wel weet wat hij bedoelt?

Keer op keer begint hij opnieuw. Moeder roerde in de soep. Fout! Waarom roeren moeders en niet vaders in de soep? Mieke gaf haar pop een zoen voor ze zelf ging slapen. Hola, spelen onze meisjes weer met de pop Bij Vondel kon dat nog maar die leefde enkele eeuwen geleden. Dat stadium zijn we toch al voorbij. Hans startte de wagen terwijl Griet haar veiligheidsgordel vastklikte. Zo, Hans, de man, rijdt en de vrouw is passagier. Dat vrouwen slechtere chauffeurs zijn is toch een al lang achterhaald vooroordeel! Vrouwen rijden trouwens beter dan mannen want voor hen is de auto geen verlengstuk van de mannelijkheid. Die door testosteron bepaalde cultuur moet de schop op. En tussen ons gezegd, weg ook met die prenten waarop Grietje Hans achternaloopt op weg naar de heks. Het was toch Grietje die de heks de oven in kiepert en daarna Hans bevrijdt! Waarom loopt Hans dan voorop, zit hij en niet zij achter het stuur? De schrijver manoeuvreert voorzichtig door de hindernissen heen. Een beetje ontmoedigd toch, want één bladzijde op een hele voormiddag is toch niet veel. Wie wil gelezen worden, en dat wil toch elke schrijver, hengelt daarom niet zelden via andere media naar bekendheid.

En wat is de rol van de lezer bij dit alles? Wil hij bevestigd zien wat hij al weet of gelooft? Of is hij juist op zoek naar een tegenstem, naar de bevrijdende passage die hem uit zijn comfortzone haalt, de lach van wie zich niet laat inperken? Het lezend gedeelte is al even verdeeld als het schrijvende. Komt daar nog bij dat een beetje tegen de stroom ingaan je een aureool van originaliteit en exclusiviteit verleent. Zoals een te lange baard of slordig gedragen peperdure jeans of het pinkvingertje dat omhoog wijst bij het opnemen van een kopje koffie. Wat anderen dan weer elitair noemen. Om maar te zeggen, televisiekijken is een stuk eenvoudiger. Kan je gewoon lui in de zetel hangen en weg zappen wat je niet aanstaat. En de kijkcijfers, dat is een zorg voor een ander.